

Donacija ILC kao ishodišna točka kulturnog turizma

EDITA JANKOVIĆ HAPAVEL

1. Uvod

Poznato je da je najbolji način očuvanja nekog spomenika kulture, da mu se da određena funkcija, da nastavi živjeti u duhu vremena svojih suvremenika, ne brišući prošlost, već integrirajući je u duh aktualnog i budućeg vremena. Možemo to primijeniti na niz prostora ispunjenih novim sadržajima, koji su zahvaljujući njima postali primamljivim i izazovnim za dolazke posjetitelja. Oni time dobivaju novo značenje usmjereno prema kulturno-turističkoj ponudi. Nakon nužnog održavanja utvrde Stari grad koja je stoljećima iziskivala obnovu, veći zamah istražnih radova počinje 1985. godine, nastavljajući se na prvu polovinu devedesetih kada su obnovljene prostorije prizemlja i djelomično prvog kata s primjerenom namjenom. Dio prostora prvog kata s galerijom, Radiostanicom Đurđevac, bio je tada zajedno s prizemljem, koje se koristilo u ugostiteljske svrhe, samo početak mijenjanja sadržaja, u prostore koji će kroz neko vrijeme dobiti drugo značenje i početak novog sagledavanja mogućnosti prezentacije samog spomenika kulture, utvrde Stari grad, uz nju vezane *Legende o Picokima* i smještaj jedne od najvećih donacija u ovom dijelu kontinentalne Hrvatske – Donacije Ivana Lackovića Croate. Nekadašnji tavanski prostor utvrde uređen je u galerijski izložbeni, upravo s namjenom smještaja donacije, a samo otvorenje 6. prosinca 1997. godine, označilo je novu promjenu i sagledavanje.

2. Donacija Ivana Lackovića Croate

Gesta Donacije Ivana Lackovića Croate Galeriji Stari grad, današnjem Muzeju Grada Đurđevca, otvorila je jedno novo poglavlje i prekretnicu na više razina. Njnim smještajem u potkrovlje utvrde Stari grad, spomeniku kulture, stvorili su se temelji za daljnja ulaganja u segment materijalne baštine. Utvrda jedinstvene tlocrtne koncepcije, tipologije i povijesnog značenja upravo je bilo primamljivo mjesto i dobar odabir autora. Nakana smještaja zbirke u ovakav spomenik označila je i prepoznavanje potrebe daljnjeg ulaganja i ispunjavanje sadržaja prepoznatih kroz razne programe i aktivnosti od lokalne zajednice, do resornih ministarstava. Kroz Donaciju i uređenje potkrovlja u utvrdi, stvoren je veliki potencijal za kulturni turizam. Tadašnji ministar kulture Božo Biškupić na samom otvaranju Donacije istaknuo je među inim: *Od današnjeg dana ovaj se grad upisuje na kulturološku kartu Hrvatske kao jedno od mjesta za prepoznavanje i izučavanje hrvatske umjetnosti. To je veliki dan za Đurđevac i za Hrvatsku. Ovo je dokaz da ne mora biti sve u Zagrebu, jer se i u ovoj utvrdi može urediti velika zbirka...*

U jednom intervjuu Ivan Lacković Croata o svojoj zbirci istaknuo je: *Nemojte misliti da je moja zbirka pretenciozna, ona ne želi pažnju javnosti niti valorizaciju povjesničara umjetnosti. To je zbirka običnog smrtnika koji je živio i kojega je zanimala umjetnost u svim njegovim vidovima...* No, mnogo godina ka-

snije pokazalo se da upravo ta zbirka itekako privlači pažnju javnosti te pojedinačnih i grupnih dolazaka posjetitelja raznih profila.

No, da je ova Donacija polučila sasvim drugačiji interes dokazuje i činjenica da je od nekoć zabilježenih dvije tisuće posjetitelja ovaj spomenik sa sadržajima, uključujući i Donaciju došao do iznimno visokih brojki posjetitelja, na razini koja je nadmašila broj stanovnika samog grada Đurđevca. Osamnaest tisuća posjetitelja zavidna je brojka iza koje svakako stoji angažman i organizacija muzejskog osoblja u stručnom, ali i marketinškom smislu. Uvođenje inovacija, praćenje potreba i interes posjetitelja, osjećaj ugodnog boravka u muzeju s popratnim sadržajima poput suvenirnice, jedan su od preduvjeta za uključivanje baštine u turizam. Valja apostrofirati i dio predgovora književnice Božice Jelušić u katalogu prilikom otvaranja Donacije Ivana Lackovića Croate, 1997. godine: *Ako radove na Batinska kama i u Đurđevcu shvatimo kao integralnu cjelinu, zaključiti nam je da su stvoreni uvjeti za oživotvorenje projekta »Podravske kulturne magistrale«.*

S obzirom na prirodne prednosti: Botaničko-geografski rezervat »Peski«, Šumu Borik, Crne jarke i blizinu rijeke Drave, te ovu, upravo ustanovljenu Donaciju u posebno uređenom prostoru po europskim standardima, Đurđevac je idealna početna i završna točka putovanja u »srce kajkavskog zavičaja«, odakle je potekao i Ivan Lacković – Croata. Vrijednost njegova dara spoznat će se tek kad zaživi »kulturni turizam«, oslonjen podjednako na dolaznike iz drugih regija, kao i na učenike i obrazovatelje koji inkliniraju đurđevačkoj Podravini. Držimo da upravo njima, budućim graditeljima društva, na pragu »zlatnog doba« ne možemo ponuditi veći i primjereniji dar, od riznice duha u Starom gradu, koja će ojačati samosvijest i samopoštovanje, kao i uzdići u srcu ljubav za zavičaj i domovinu – jedine, nezamjenjive i jedinstvene na svijetu. Punihi dvadeset i pet godina Donacija živi kroz predstavljanja raznih izložbenih projekata u domicilnoj utvrdi, predstavlja

se kroz izložbe u domovini i inozemstvu, posuđuju pojedina djela za razne izložbe muzejsko-galerijskim institucijama, predstavlja se putem publikacija, dok prostor ugošćuje i inozemne projekte.

3. Izložbeni projekti

REMBRANDT, (bakropisi)

Galerija Stari grad Đurđevac, 29. studenoga do 19. prosinca 1994.

Autori izložbe: Zdravko Šabarić i Krešimir Ivanček (predgovor)

Izloženo 70 grafika u tehnici bakropisa, (numerirane oznake otiska na poledini, »Amsterdruck«)

DÜRER, (grafike)

Galerija Stari grad Đurđevac, 22. rujna do 31. studenoga 1995.

Autor izložbe: Zdravko Šabarić, predgovor: Draženka Jalšić

Izloženo 19 grafika u tehnici bakroreza i bakropisa te 24 faksimila (numeracije otisaka na poledini, »Amsterdruck« i »Albertina«)

ISTOČNI PROSTOR: Slikarstvo Ukrajine, Rusije, Gruzije i Armenije (Od amaterizma do akademizma)

Galerija Stari grad Đurđevac, 11. listopada do 30. studenoga 1996.

Autori izložbe: Zdravko Šabarić i dr. Evgen Paščenko (predgovor)

Izloženo 93 djela 48 slikara od kraja 19. st. do suvremenih autora.

Izložbu je otvorio ukrajinski veleposlanik Anatol Šostak

DONACIJA ILC

Galerija Stari grad Đurđevac, 6. prosinca 1997.

Izložba povodom svečanog otvorenja novog galerijskog prostora za smještaj Donacije ILC. Autor izložbe: Zdravko Šabarić, predgovor: Božica Jelušić

U novom galerijskom prostoru izloženo stotinu radova – Hrvatsko slikarstvo 19. i 20. stoljeća (I. postava), a u ostalom galerijskom prostoru izloženo 200 radova stranih umjetnika od 15. stoljeća do suvremenih autora.

Izložbu je otvorio ministar kulture Božo Biškupić u ime pokrovitelja predsjednika RH dr. Franje Tuđmana.

KRAJOLIK

Dom HV, Virovitica, 1998.

Organizator: MORH i Dom HV Virovitica,
tekst: Edita Janković Hapavel

UKRAJINSKO SLIKARSTVO – Od amaterizma do akademizma

Izložbeni prostor Podravke, Koprivnica, 27. svibnja do 25. lipnja 1998.

Organizator: Podravka i Centar za kulturu
Đurđevac

Predgovor: dr. Evgen Paščenko

KRSTO HEGEDUŠIĆ

Galerija Stari grad Đurđevac, 9. listopada do 30. studenoga 1998.

Autor izložbe: Zdravko Šabarić, predgovor:
Edita Janković Hapavel

CRTEŽI I GRAFIKE IVANA LACKOVIĆA-CROATE

Područna knjižnica Nova Rača, 3. – 18. prosinca 1998.

Izloženo tridesetak grafika i crteža Ivana Lackovića Croate.

Organizator: Općinsko poglavarstvo općine
Nova Rača

Autori izložbe: Milan Pavlović i Zdravko Šabarić

STRUKTURA I RED

Galerija Stari grad, Đurđevac, 13. travnja do 17. svibnja 1999.

Organizator izložbe: Zdravko Šabarić, predgovor:
Marijan Špoljar

TEKSTILNO RUKOTVORSTVO, moslavačke i posavske pregače

Galerija Stari grad Đurđevac, 17. prosinca 1999. do 29. veljače 2000.

Autor izložbe i teksta: Edita Janković Hapavel

TEKSTILNO RUKOTVORSTVO, moslavačke i posavske pregače

Gradski muzej Bjelovar, 7. – 20. ožujka 2000.

Autor izložbe i teksta: Edita Janković Hapavel

PORTRETI

Galerija Stari grad Đurđevac, prosinac 2001., siječanj/veljača 2002.

Autor izložbe i teksta: Edita Janković Hapavel
Izložba je organizirana povodom 70 godina života Ivana Lackovića Croate.

IZBOR IZ DONACIJA

Galerija Stari grad Đurđevac, 16. svibnja do 15. lipnja 2003.

Izložba povodom Međunarodnog dana muzeja u okviru koje je izložen i dio doniranih slika skulptura i plakata te etnografskih predmeta Ivana Lackovića Croate. Uz izložbu prikazan je i dokumentarni film HTV-a »Iz riznice hrvatskih muzeja«– Donacija Ivana Lackovića Croate.

Autor izložbe i teksta: Edita Janković Hapavel

POPULARNA GRAFIKA

Galerija Stari grad Đurđevac, 23. travnja do 23. svibnja 2004.

Izloženo 35 grafika hrvatskih autora

Autorica izložbe: Edita Janković Hapavel i
tekst: Marijan Špoljar

KRSTO HEGEDUŠIĆ, (dio izložbe),

Galerija Koprivnica, 1. – 31. srpnja 2004.

Iz Donacije ILC izloženo 24 rada.

Autor izložbe i teksta: Draženka Jalšić Ernečić

ŠARENJI SVIJET

Galerija Stari grad Đurđevac, 22. prosinca 2005. – 31. siječnja 2006.

Autor izložbe i teksta: Zdravko Šabarić

KATALOG DONACIJE – II postava

Predgovor: Edita Janković Hapavel, Marijan Špoljar

TRAŽEĆI LICE – presjek kroz grafički opus 2007./2008.

Predgovor: Božica Jelušić

KINESKO SLIKARSTVO IZ DONACIJE ILC, 2008.

Autor: Zdravko Šabarić

SVIJET U KOJEM ŽELIMO BITI SRETNI

Dječji likovni radovi iz Donacije ILC, 2009./2010.

Autorica: Edita Janković Hapavel

METAMORFOZE, ISKORACI – iz Donacije ILC 2010./2011.

Autor: Zdravko Šabarić

SAKUPLJAČKE STRASTI

2012./2013.

Autorica: Edita Janković Hapavel

ZRNCA DUHA KOJA SVIJETLE

2015./2016.

U Muzeju – Galeriji Lendava, Republika Slovenija

Autorica: Edita Janković Hapavel

SKRIVENA BLAGA STAROGA GRADA I.

2015.

Autorica projekta: Edita Janković Hapavel

20. GODINA Donacije ILC 1997. – 2017.

15. 12. 2017. – 14. 1. 2018.

Autorica izložbe: Edita Janković Hapavel

Autori tekstova: Edita Janković Hapavel, Božica Jelušić, Zdravko Šabarić, Marijan Špoljar

IVAN LACKOVIĆ CROATA

Izbor iz zbirke Ivan Lacković Croata Muzeja Grada Đurđevca u Gradskom muzeju Bjelovar, 21. 3. – 15. 4. 2018.

Koncept izložbe i autori tekstova: Edita Janković Hapavel, Emilija Balaban

IZBOR INOZEMNIH DJELA IZ DONACIJE ILC

28. 6. – 15. 9. 2019.

Autorica izložbe: Edita Janković Hapavel

KRSTO HEGEDUŠIĆ – U ZNAKU ZEMLJE

Djela iz donacije Ivana Lackovića Croate

Likovni postav: Mihaela Cik, Edita Janković Hapavel

Autorica tekstova: Mihaela Cik, Edita Janković Hapavel

IVAN LACKOVIĆ CROATA – DEVEDESETA OBJETNICA ROĐENJA

Izdvojena djela autora iz donacije Muzeju grada Đurđevca, 28. 1. – 27. 3. 2022.

Autorica izložbe: Edita Janković Hapavel, Autori tekstova: Edita Janković Hapavel, Božica Jelušić

Niz susreta u njegovom ateljeu u Ilirskoj 10, kroz koji su prošli ljudi iz različitih miljea, bio je začinjen optimizmom o nadopuni donacije djelima pojedinih umjetnika, ali i davanja važnosti svima bez obzira na stupanj likovnog obrazovanja. Iznenađna smrt Ivana Lackovića Croate 29. kolovoza 2004., bila je, na žalost, i završetak kontinuiranog darivanja. Oko dvije tisuće muzejskih jedinica, najvećim dijelom obuhvatila su djela likovne zbirke, hrvatskih autora, ali i inozemnih (Armenija, Bosna i Hercegovina, Češka, Francuska, Gruzija, Indonezija, Italija, Jugoslavija, Kina, Mađarska, Makedonija, Malezija, Nizozemska, Njemačka, Rusija, Slovačka, Slovenija, Švicarska, Ukrajina, Velika Britanija itd.). Lackovićevu Donaciju čine i plakati, sakralne skulpture 17. i 18. st., etnografska zbirka tekstila, katalogi, knjige.

4. Zaključak

Utvrda s Donacijom nakon 25 godina, integrirani je dio sveukupne turističke ponude Grada Đurđevca s novim inovativnim pristupima koji proizlaze iz novih interesa i očekivanja posjetitelja. Prostor Donacije upotpunjen je i novim doživljajem upotrebom tableta, odnosno audio vodiča na hrvatskom i engleskom jeziku. Dio je sveukupnog sadržaja Muzeja Grada Đurđevca zajedno s Interpretacijskim centrom Picokijade na prvom katu utvrde, te izložbenim salonima, gdje se održavaju izložbe, koncerti, predavanja, radionice i drugo. Sve to, integrirana je ponuda s ostalim sadržajima u Đurđevcu, koji je prepoznao vrijednosti, ne samo kulturne, nego i prirodne baštine. Tako se uz muzejske inovacije i znatne iskorake u interesu i dolasku posjetitelja u Muzej Grada Đurđevca, u njegovoj neposrednoj blizini pridružuju sadržaji poput novootvorenog Posjetiteljskog centra Đurđevački pijesci i Škole u prirodi s hostelom. Oni označavaju naglu prekretnicu u sadržajnoj nadopuni kulturnog turizma šire društvene zajednice. Primamljivosti i atrakciji doprinose stalna ulaganja, inovacije te prisutnost i predstavljanja sadržaja putem medija. Upravo taj spoj spomeničke baštine i sadržaja koji ju upotpunjuje daje cjelovitost i ono što je i Lackoviću bio cilj: *...podijeliti radost svoje sakupljačke strasti uvidom svih ljubitelja umjetnosti, slučajnih i namjernih posjetitelja, u zrnca duha koja svijetle, ... kako je nazvao slike iz svoje zbirke. Hvala mu na tome!*

Sl. 1. Donacija Ivan Lacković Croatia.

Sl. 2. Katalozi izložbi

Sl. 3. Katalozi etnografskih izložbi.

Sl. 4. Katalozi brojnih likovnih izložbi iz Donacije.

Sl. 5. Djela Ivana Lackovića Croate predstavljena su izložbama diljem Hrvatske.

Sl. 6. Koncerti se redovno održavaju u prostoru Donacije.

Sl. 7. Mladi posjetitelji često dolaze razgledavati Lackovićevu donaciju.

Sl. 8. Posjetitelji ispred utvrde.

Sl. 9. Živopisne pregače svake se godine provjetravaju.

Sl. 10. Proširena stvarnost - tableti.